

потреб та сформулювати їх.

Отже, можемо дійти висновку, що використання медіаційної процедури в діяльності юриста обумовлена потребою у вирішенні певних правових конфліктів та спорів з якими звертаються конфліктуючі сторони до юриста. Основними перевагами такої медіації будуть: знання емоційного напруження, можливість збереження стосунків, орієнтованість рішення на інтереси і потреби сторін (у цьому випадку юрист може залучатись як посередник, тобто медіатор чи бути на одній з конфліктуючих сторін), економія часу, фінансових ресурсів, сталість результату, а також гнучкість, конфіденційність процедури медіації.

1. Верховна Рада офіційний сайт. URL : [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=68877](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877)
2. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
3. Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи: збірник тез Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки-2021 в Україні (м. Київ, 20 травня 2021 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. с.93-95
4. Медіація в роботі юриста URL : <https://jur-gazeta.com/publications/practice/mediatsiya/mediatsiya-v-roboti-yurista.html>.

**Ольга ЧЕШК-ТРЕГУБЕНКО**

доцент кафедри  
загальноправових дисциплін  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук

**Ольга БОРДЮГ**

здобувачка вищої освіти  
Навчально-наукового інституту  
права та інноваційної освіти  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ**

У сучасному світі популяризації набуває тема медіації, оскільки кількість спорів зростає з кожним днем. Переважно більшість спорів в яких наявні порушення права або обов'язків вирішуються через судову інстанцію. Але існують інші правові альтернативні вирішення спорів (далі АВС) і конфліктів без звернення до формальної системи судочинства. Основними видами АВС є переговори, арбітраж та медіація.

Варто зазначити цілий ряд науковців, які займались дослідженням різних аспектів медіаційної процедури, а також проблем її реалізації, серед яких наступні: В. Баранова, Р. Безпальча, Є. Борисова, С. Васильчак, В. Землянська, Г. Єрьоменко, О. Лисенко, Т. Подковенко, Ю. Притика та ін.

Зараз у активно розвиваються новітні технології. З'являється багато засобів та інструментів, що можуть замінити традиційні на новітні технології. Медіація є одним із нових підходів вирішення спорів. Медіація – це добровільна та конфіденційна процедура позасудового врегулювання спору (конфлікту), у якій медіатор (посередник) допомагає сторонам у розумінні їх інтересів та пошуку ефективних шляхів досягнення взаємоприйнятної рішення. Тобто, це врегулювання певних конфліктних ситуацій третіми особами (недержавним органами) та альтернативне розв'язання проблеми, що виникла між ними.

На думку Н. Волковицької, яка є членкинею Вищої ради правосуддя, медіація у праві – це метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає проаналізувати конфліктну ситуацію так, щоб зацікавлені сторони самостійно змогли обрати варіант рішення, що задовольняв би інтереси та потреби всіх учасників конфлікту. Інші науковці вважають, що медіація (від лат. *mediatio*) – переговорний

процес, що здійснюється за допомогою незалежного нейтрального кваліфікованого посередника – медіатора, який допомагає сторонам спору проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони змогли самостійно обрати той спосіб вирішення суперечки, що відповідатиме інтересам обох сторін [1, с. 246]. До того ж, медіатор не приймає рішення за сторони конфлікту, а лише сприяє останнім у пошуку взаємовигідного рішення та оформленні його документально (медіаційною угодою). Метою медіації є знаходження оптимального рішення для обох сторін, що є альтернативним та прийнятним для цих суб'єктів.

На сучасному етапі розвитку даного інституту існують дві концепції: судової медіації та автономної медіації. У першій, судовій, медіація відіграє важливу роль, вона є основним елементом у вирішенні спору саме під час судових процедур. Щодо автономної медіації можна зазначити, то вона характеризується поза судовим вирішенням спорів, але паралельним із судовим вирішенням, а у подальшому даний підхід може навіть витіснити вирішення спорів у формі судочинства.

Характерними рисами цього інституту є: забороняється будь-який тиск на сторони вирішення конфлікту з метою припинення чи застосування цього процесу; прийняття рішення щодо початку, продовження чи припинення даної процедури відбувається лише за згодою сторін та у певному порядку; характеризується відносною самостійністю, тобто суб'єкти вирішення питання самі обирають медіатора, де та як саме буде розглядатись процес вирішення справи, вирішувати питання щодо обсягу вимог один до одного, а також вирішувати, що запитання та пропозиції можуть обговорюватись та бути задоволеними; досить важливим аспектом у вирішенні питання шляхом медіації є непорушення конституційних прав сторін, оскільки питання повинні вирішуватись справедливо та без порушення особистих прав.

Інститут медіації виник не так давно, але вже набув популярності в багатьох країнах світу. В Україні питання медіації законодавчо не закріплене, але ще у 2015 році був поданий законопроект який не підтримали, а саме Закон України «Про медіацію». У законопроекті зазначалась процедура та особливості медіації в окремих категоріях спорів. Але даний законопроект не було прийнято. На міжнародному рівні історія розвитку інституту медіації починається з другої половини 20 століття. Такі країни, як Канада, Велика Британія та Австралія одразу підхопили цей спосіб вирішення спорів. Нині даний спосіб альтернативного вирішення використовується також у країнах ісламського та африканського походження і є основним способом вирішення всіх спорів.

Постановка проблеми медіації становить сукупність чинників, що можуть бути перешкодою для вирішення спорів саме органами державної влади, оскільки дана компетенція у минулому належала виключно третій гілці влади – судовій. Медіація – це один із перспективних видів вирішення спорів. «Але чи може вона бути дієвою?». У вирішенні спору діє третя особа – це медіатор, він діє на засадах нейтральності, об'єктивності та конфіденційності. У свою чергу, як судочинство діє також об'єктивно, але вже регулюється законами, кодексами та іншими нормативно правовими актами. Тим самим обираючи норму права, за якою особа буде нести відповідальність, вказується і вид відповідальності [2, с. 135]. Також важливим аспектом у судочинстві є врахування всіх обставин, що є досить важливим.

Проблемними аспектами цього інституту можна зазначити такі: низький рівень правової культури в країні; необхідність у прийнятті судової реформи, її вдосконалення та забезпечення ефективності застосування, оскільки наразі існують прогалини у чинному законодавстві; низький рівень довіри до даної процедури. Оскільки така процедура може здійснюватися за допомогою технічних засобів та дана послуга є платною, не всі люди вважають цю послугу ефективною, оскільки існують певні стереотипи, тому звертаються до традиційного вирішення цього питання; дана процедура не є популярною. У нашій нації прийнято нове не визнавати або ставитись до нього з побоюванням, адже не всі погоджуються на компроміс. В інституті медіації передбачається вирішення саме альтернативним шляхом певних проблем та бажання їх владнати. Тому для таких груп людей краще вирішувати спір саме через судочинство, щоб чітко було встановлено відповідальність; відсутність професіоналів. Оскільки даний інститут в Україні не є наразі достатньо розвиненим, існує проблема недостатньої кількості професійних медіаторів; відсутність нормативної бази – це одна з важливих проблем, оскільки правовідносини не можуть бути вільними, вони мають регулюватись певними нормами, що базуються на чітких принципах; також заважає імплементації

медіації відсутність чітких вимог щодо документації. Це є важливим аспектом, оскільки будь-які правовідносини мають бути зафіксовані документально [3, с. 98]. В інституті медіації немає законодавчо закріплених вимог щодо ведення документації, тому в подальшому у сторін можуть виникати правові питання. Також повинна бути уніфікована база, у якій будуть зберігатись практики. Це полегшить процес вирішення справ для третіх осіб, тобто медіаторів.

Проблемним можна також вважати те, що медіація може зсунути або стати конкурентом судочинства. Оскільки вирішення спорів шляхом медіації може бути короточасним процесом, на відміну від реального судочинства, яке може тривати роками. Вирішення спорів шляхом медіації у майбутньому може бути перепорою для вирішення низки проблем через судочинство.

Отже, важливими з вищенаведених проблем можна зазначити, відсутність належної нормативної бази та відсутність кваліфікованих осіб. Із появою належної нормативної бази інститут медіації може насправді набути популярності та стати пріоритетним шляхом вирішення спорів.

1. Крестовська Н., Романадзе Л., Медіація в професійній діяльності юриста: підручник. Київ: 2019. 462 с.

2. Поліщук М.Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. С. 134-139.

3. Мазаракі Н. Медіація в Україні: проблеми теорії та практики. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. С. 92-100.

**Андрій ГОНЧАРЕНКО**

**Олександр ЮСЬКО**

курсанти Навчально-наукового інституту  
права та підготовки фахівців  
для підрозділів Національної поліції  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник:*

д.ю.н., проф. **Р.В. Миронок**

професор кафедри адміністративного права,  
процесу та адміністративної діяльності  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

### **ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІАЦІЇ: МІЖНАРОДНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ**

Процедура вирішення спорів шляхом медіації не є новиною для України, однак до сьогодні це питання було законодавчо не врегульоване, та, навіть не зважаючи на це, вирішення спорів за допомогою процесу медіації в Україні стрімко зростає. Ще у 2006 році в Україні відбулося визнання на державному рівні необхідності такої процедури, як медіація, про що йдеться в Указі Президента України «Про Концепцію удосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів». Одним із завдань цієї концепції виступає «створення можливостей для розвитку альтернативних, тобто позасудових, способів розв'язання спорів [1].

У серпні 2019 року Міністром юстиції України в Сінгапурі було підписано Конвенцію Організації Об'єднаних Націй щодо медіації [2]. Також в Україні було декілька спроб затвердження процедури медіації на законодавчому рівні, однак кожного разу законопроекти не проходили затвердження. Натепер відомо, що 22 квітня 2020 року Уряд схвалив проект Закону України «Про медіацію», передбачивши доопрацювати його у триденний термін з урахуванням декількох зауважень. Проектом даного закону визначається порядок та правові засади проведення медіації [3].

Однак важливим фактором є те, що затвердження медіації на законодавчому рівні дасть можливість визначити права й обов'язки медіатора та сторін процесу медіації, а